

NÉPÜNK

BEKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő

Felelős szerkesztő

WASSERSTROM SÁNDOR

LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ARAK:

Beiföldön: Egész évre hirközöseknek és vallalatoknak 500 Lei, magánosoknak 250 Lei.
Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 120-80.
P. 25-15, S. 30-20, Dinár 200-150.

Zsidók! Tanuljunk Genftől!

A világ érdeklődésének homlokterében Németország áll. Az a német birodalom, amely bejelentette kilépését a Népszövetségből. Öröki raffineriával rendezték meg a kilépés pillanatát. Napokig tartó tárgyalás előzte meg, amely a németországi zsidóság sorsa körül forgott. A genfi népszövetségi delegátusok erőlyesen sikraszdítottak a megnyomorított, üldözött német zsidók érdekében. Hitler országa protestált ellene. Nem fogadta el azt a megoldást, amely országa zsidóságát, mint kisebbséget, nemzetközi fórumok ellenőrzése alá juttatta volna. S amikor a kérdés elég kiélezett volt, akkor villámcsapásként éri a hír az egész kulturvilágot, hogy Németország brüsszli módon bejelentette kilépését a Népszövetségből. A kilépés bejelentését Hitler rádióbeszédében azzal indokolja, hogy „bizonyos elemek” miatt történnék ez, tehát burkolatlan bár, de félreérthetetlenül a zsidóságra céloz. Így még jobban fokozza az ellenszemet ellenünk bent az országban és a gondolkodni nem tudók előtt szerte a világon úgy állítódik be a kérdés, mintha valóban a „zsidó” Népszövetség miatt történt volna a világpolitikai fordulat. Pedig szó sincsen róla! A zsidókérdés csak ürügy, de tényleg Németország háborút akar. Bekeszertődések revízióját. Neki kell a Saar vidék, de azonnal. Neki kell továbbra is az „erő” mutatni, hogy a megszállt német népmilliók továbbra is kövessék a nagy „Führer”-t azon az uton, mely az általános nagy háború felé sodorja visszavonhatatlanul az egész kultúremberiséget. Rohamléptekkel haladunk az általános katalizma felé. A nagy jövőmenés a kis-entente országokban, a Balkán államok konferenciájára, a sok paktum és egyéb irások megszerkesztése, minden Hitler handabandázás mellett, sőt, ellenére, mindjobban követsolja össze a nagy acélgüürt e nagy, de megkerült nép köré. A németiség végzetes nagy tragédiája most fog kibontakozni a maga teljes nagyságában és hallatlan tragikumában. Nem tudjuk sajnálni ezt a népet, amely halálos gyűlöletben az egész világ zsidósága ellen megizente a háborút. Most egy olyan fórumot lökött el magától, amely valóban sikraszdított a zsidó érdekekért és az agyonnyomott német zsidóságot védelmébe akarta venni. Most még szabadabb préda lesz a németországi zsidóság. Az üldözés tempója talán még vadabb lesz. Ezért ne feleddje el egyetlen zsidó sem, hogy a bojkottot továbbra is minden erőnkkel folytatni kell. Az egész világ a németek ellen fog fordulni és nekünk is közzéjük kell állani, mert ezt kívánja nemcsak a józan ész, hanem az egyszerű életészlön is!

A világháború tüzes fénycsóvját meglobogtatták az agyonnyomott világ fölött. A gyűlölet eme pokoli zürzavarában, a zsidókat akarják odaállítani bünbakként. Ez nem

igaz, ez gonosz rágalom és aljas gazság. De védekeznünk kell! S ha

tragikus idők előtt is állunk, higyjünk rendületlenül abban, hogy az igazságnak győznie kell a gyűlölettel szemben. És az igazság mellettünk van. Igen, a mi oldalunkon áll, a zsidóság oldalán!

A zsidó probléma egyetlen megoldása:

a zsidó kisebbségi jogok biztosítása.

A zsidókérdés a Népszövetség előtt

— A németországi zsidó asszimiláció tragédiája. —

A Népszövetség ülése az elmúlt hetekben a tárgyalások középpontjában a zsidókérdés állott. Az egyes államok vezető politikusai egyetértettek abban, hogy a Népszövetség elé került problémák közül legelőször a német zsidóság kérdése gyors és nem ideiglenes megoldást kíván. A német zsidóság helyzetét azzal akarták mindenképp megkönnyíteni, hogy a népszövetségi alapokmányokban lefektetett kisebbségi jogokat terjesszék ki rájuk. Azonkívül az emigránsok támogatását és a Palesztina felé irányuló emigráció megszervezését is napirendre tűzték.

A holland külügyminiszter azt kérte, hogy vegyenek fel egy bizonyos összeget a Népszövetség költség előirányzatába a német zsidó menekültek támogatására. A többi delegátusok is a megoldás mikéntjére tettek életrevaló proposíciókat. Arról is szó volt már, hogy a Népszövetség Hoover, az Egyesült Államok volt elnökét kéri fel, a zsidó emigránsok elhelyezkedésének megoldására. Ausztrália delegátusa, dr. Friedmann rabbi kijelentette, hogy Ausztrália népe, megfelelő formában fogja szimpátiáját kifejezni a Népszövetséggel szemben, amennyiben a német zsidó kérdés nyugodpontra jut. Azt lehet állítani, hogy a német zsidóság ügye, nagyon kedvező csillagzat alatt állott a genfi aeropág előtt.

A német delegátus minden erővel ellene volt, hogy a zsidókérdést ilyenképen oldják meg. Tiltakozott az ellen, hogy a kisebbségi jogokat kiterjesszék a zsidókra, azt állítván, hogy ez nem kisebbségi kérdés, hanem faji probléma Németországban és kétségbeesésében, a németországi asszimiláns zsidóság dokumntumait hozta fel kívánják, magukat a kisebbségi jogok nemzetközi védelme alá helyezni.

Igen érdekes és nagyfontosságú beszédekkel tartottak Lange norvég delegátus és Dr. Benes cseh-szlovákiai külügyminiszter. Lengyelország megbízottja pedig Palesztináról és az angol kötelezettségről, ezzel kapcsolatban. Ormsby Gore angol delegátus részletes jelentést adott Palesztináról, és hangoztatta, hogy a zsidó emigráció kérdését nemzetközi alapon kell megoldani. Beranger francia delegátus igen erőlyesen lépett fel. Beszélt Bernheim felsősziléziai zsidó peticiójáról, amelyet annak idején tárgyalt a Népszövetség és kijelentette, hogy

ez eselben a kisebbségi jogok flagráns megsértéséről volt szó, amelyet el is intézett a Népszövetség. Ezen ezzel kapcsolatban ki kell jelentse, hogy nem csak Németország egyes területein kell érvényesíteni a kisebbségi jogokat, hanem az ország egész területére. Németország megsértette a kisebbségi jogokat és nyitl állásfoglalásra kell felszólítani ebben a kérdésben. Meg kell kérdezni Németországot, — mondja Beranger, — hogyan akarja törvényeit összhangba hozni a kisebbségi jogokkal. A francia megbízott beszéde nagy tetszéssel találkozott.

Sandler svéd delegátus is foglalkozott a Bernheim esettel és szintén amellett volt, hogy ki kell terjeszteni az egész német zsidóságra a kisebbségi jogokat.

A Népszövetség gazdasági bizottsága pedig közben azzal foglalkozott, hogy miképpen lehetne anyagi bázist teremteni a németországi zsidó emigrációra. Rendkívül fontosnak tartja Sir Austen Chamberlain is, angol delegátus, hogy ebben az ügyben gyorsan és erőlyesen cselekedjék a Népszövetség. Végül elhatározzák, hogy 25.000 frank rendkívüli segélyt azonnal kiutalnak.

A Genfben időző zsidó és cionista delegátusok memorandumot nyújtottak át, amelyben részletesen vázolják, a németországi zsidóság jogi és gazdasági helyzetét. Prof. S. Brodetzky, Leo Motzkin elnök és az angol zsidó szervezők vezetője, Prof. Nerman Bentwich a Join Foreign Office vezetője, sajtónyilatkozatot adtak a genfi zsidó reprezentánsok munkájáról és céljairól.

Végül is a Népszövetség nemzetközi fóruma határozatlanlag közeleztette Németországot, hogy az 1922 szeptember 1-i népszövetségi határozat értelmében ismerje el a német zsidóság kisebbségi jogait és adja meg számukra a teljes állampolgári egyenjogúságot.

Németország tiltakozott a határozat ellen. És ma már tudjuk, hogy nem fogja respektálni a Népszövetség ítéletét, mert közben bejelentette kilépését a Népszövetségből.

A németországi zsidókérdés körül felmerült világ azonban igen jó tanulságot szolgálhatnak nemcsak a német, de az egész világon élő zsidóság számára. Az ugyanis, hogy egyedül csak a nemzeti alapon álló kisebbségi szervezkedés lehet mindenütt a zsidóság útja, mert csak így biztosíthatja jogait és csak így tud azoknak a nemzetközi fórumok előtt is érvényt sze-

rezní. — A németországi zsidóság egyik tragédiája nyilvánul meg abban, hogy a népszövetségi tárgyalások során még az is vitássá vált, hogy kisebbségi nemzetet alkotnak-e? A németek tagadják ezt és hivatalosan a német zsidóságra, akik „németeknek” vallják magukat. Fajti szempontokra is utallak, bár nem is lényeges, hogy milyen címen tagadták meg azt, hogy elég tétellel szolgáljanak a kismizált német zsidóságnak.

E pillanatban még nincsen egyetlen reménység sem, amely a megoldás lehetőségének szikráját csíholná ki a német zsidóság jövőjének horizontján. De Német ország magalatárása sőt felhőkkel borít az egész emberiség békéjének égboltozatára.

A kettévált reghini orth. hitközségben ismét helyreállt az egység

Szászrégenből jeleni tudósítók: A „Népünk” annak idején megírta, hogy a kultuszminiszterium határozata alapján a szászregényi orth. anya-hitközségből kivált, ugynevezett occidentaliss hitközségnek engedélyezte, külön, önálló szervezkedését, oly feltétellel, hogy a kilépettek az elbavgyolt anya-hitközséggel szemben magukra nézve is kötelezőnek vállalják annak összes adósságait és azt rendezni tartoznak. A hitközségi vagyonból — az alapszabályok idevágó intézkedései alapján — nem részesednek, dacára annak, hogy az adósságok rájuk eső hányadát vállalják. Az új hitközség, amelynek alapítója és első elnöke közben visszalépet az orth. anya-hitközségbe, anélkül sem bizonyult életképesnek, tagjai pedig a metsző és imaházon kívül, továbbra is az orth. hitközség intézményeit használják. A szakadás kétségtelenül indoktalan volt, hiszen nem hitelti kérdések miatt történt, de egy szomorú eredményt mégis hozott, hogy válságba sodorta, az anya-hitközséget és szomorú precedensül szolgáló országos vonatkozásban is.

Tekintettel, hogy az occidntal hitközség a miniszteri rendeletben megsabott föltételeknek nem tudott eleget tenni, ezért a kultuszminiszterium 122 849/12.202 számú rendeletével a levált hitközséget véglegesen feloszlaltta.

Részünkről a legnagyobb örömmel üdvözöljük a két hitközségnek ismét egységbe való tömörülését és reméljük, hogy a visszatért tagok meg fogják találni a békés együttműködés lehetőségét, hogy a nagy-nagyi hitközségben továbbra is a legszebb harmoniában fejlődhessenek annak intézményei.

Zsidó világkonferencia Londonban a menekült német zsidók segélyezéséért

Genf. — A népszövetség segélyző bizottságának kérdésében jelentős fordulat állott be, amely praktikus teszi lehetővé a menekültek ezreinek segélyezését.

A népszövetségi segély gondolata tudvalegleg abban a percben meghusultnak látszott, amikor a német delegáció vétőt emelt a Népszövetség beavatkozása ellen Németország belügyében. A német delegáció ellenállásán meghusult tehát az a terv, hogy a népszövetség maga szervezte meg azokat az összegeket, amelyek a menekültek ezreinek segélyezésére szükségesek. A nagy gondolatból nem maradt meg más, mint egy népszövetségi bizottság tervbevitel kinevezése — ennek a bizottság 25.000 frankot előlegezett volna a népszövetség. A „Hochkommissur” szerepe azonban valójában nem lett volna más, mint egy nagyszűlű kéregető, aki népszövetségi ajánlással járhatott volna a világ gazdagainak kapuihoz.

Időközben azonban a Comitée des délégations juifs dr Molzkin Leo vezetése

Amerikában egyházi átokkal sújtotta a rabbitanács mindazokat, akik a Németország elleni bojkottot megszegik

New Yorki jelentések szerint az amerikai rabbikar nemcsak bojkottot mondott ki a Németországból jövő árukra, de „Cherem”, egyházi átokkal sújtotta mindazokat is, akik a Németországból származó árukat forgalomba hozzák.

Az egyházi átkot vallási szerfartás közepette mondták ki. A templomokban fetele gyertyák meggyújtásával és sófár fúvással adták hírül az amerikai rabbik az egyházi átkot, amellyel párhuzamosan tartották meg egyidejűleg a new yorki Pennsylvania hotelben rendezévi kongresszusokat.

A „Cherem” többek között a következőket tartalmazza:

„Az Egyesült Államok és Kanada valamennyi hitközségének vezetői együttesen az összegyűlt rabbik kongresszusával, egyhangúlag eltelve a zsidó népek szomorú helyzetétől, kötelezi a mai naptól kezdve (5693 Elul hó 15) egyházi átok alatt ugy saját magát, mint mindazokat, kik a zsidó nép tagjainak vallják magukat és végül mindazokat, akik a zsidó építmények, hogy mindennemű áruinak vásárlásától és forgalomba

hozatalától, amely a németországi gonosztevők, Hitlerék birodalmából származik, tartózkodjanak.

Azzal az egyházi átokkal sújtva, amellyel Jehosua, Nun fia „Cherem” alá tette Jerichőt és mindazt ami benne van, átkot mond mindazokra, akik kereseti céljattal, avagy tudatosan saját használatra ezüst, arany, réz, ólom, evveg más edényáru, ugyszintén bármely más gyártmányokat hozalnak a vértől gyilkosokézek országából. Kötelező mindenkinek tartózkodni akár közvetlenül, avagy közvetlen üzetektől, amely ilyen módon jövedelmét biztosíthat. Mindazok pedig, akik tudatosan áthágják ezen kötelezettséget és akár kereskedelmi, avgy privát uton, hogy ebből saját számukra előnyt biztosítsanak, az sújtassék a kimondott átk minden következményével.”

Az egyházi átok tartalma csak addig urul, amíg Németországban a huligánok uralma tart, avagy a jelenlegi kormányzati rendszer barbár gonoszsága megszűnik és a zsidósággal szemben egy megértőbb politikát fog folytatni.

Az egész világ bojkottot hirdet Hitler Németországa ellen

London, New-york, Varsó, Prága, Jeruzsálem és az egész világon mindenütt, ahol még nem vesztette el az emberiség hitét a kulturában és öntudatos zsidó tömegek élnek, felemelik tiltakozó szavukat a hitleri Németország barbarizmusa ellen.

Londonban, az elmúlt héten a Jewish Representative Council tartott impozáns gyűlést a német árubojkott megszervezése érdekében. P. Horowitz, a council elnöke beszédében többek között a következőket mondotta: „Tudja meg mindenki, hogy a mi bojkottunk és minden bojkott, nem Németország és nem a német nép ellen irányul, hanem a birodalom mai kormányzata ellen, amely megfosztotta a német zsidóságot jogaitól. De amelyik pillanatban megszűnnek testvéreink üldözését és viszhelyezik őket törvényes jogaikban, azon pillanatban mi is beszüntetjük tiltakozó akciónkat”. A nagyszabású tiltakozó gyűlésen beszéltek még, Sir Robert Mond, Sir Philip Guedalla, dr. Moses Gaster.

New-york. — Samuel Untermyer, a Jewish Economic Federation elnöke, aki a német áru-bojkott vezetésének élén áll, pa naszt tett az amerikai hatóságoknál az új jonnán bevándorló nemzetiszocialista agitátorok tevékenysége miatt és élesen kriti-

alatt teljes csendben olyan nagyszabású tervet dolgozott ki, amely közvetlenül a megvalósulás előtt áll. Az Alliance Israelite a legközlelebbi napokban egy felhívást fog kibocsátani, amely a világ zsidóságát, illetve a világ összes zsidó korporációját egy világkonferenciára hívja össze. A konferencia már október 28-án tartatnék meg Londonban, legkésőbb azonban november első napjaiban ülne össze. A Comitée des delegations juifs tagjain kívül a felhívást aláírta Leonard Montefiore, a híres londoni bankár, valamint Neville Lasky is. Ez a zsidó konferencia állítja majd a rendelkezésre azokat az összegeket, amelyek a népszövetség biztosa számára szükségesek.

A francia bizottság élére Edmond Rothschild béró áll, a párizsi Rothschild, aki a francia bizottság tagjaival egyetértően kijelentette, hogy egyelőre hajlandó 14.000 Franciaországban élő zsidó menekültől

zálja a kormányt azon taktikáját, hogy míg a fasiszta agitátorok bevándorlása elő nem gördül akadályokkal, addig a nemzetiszocialista terror német áldozatait előtt lezárja a sorompókat.

Az amerikai zsidó nőszövetség halározatilag kötelezte tagjait, hogy bojkottálják azon üzleteket, ahol német gyártmányú árut árúsítanak.

Az amerikai munkásszakszervezetek központi bizottsága az elmúlt héten tartott tanácskozásai során bojkottot proklamált a német áruk ellen. Az amerikai munkásságnak ez a lépése igen érzékenyen fogja érinteni a német exportot.

Varsó. — A németellenes gazdasági bojkott varsói központi bizottsága újra erőteljes sajtókampányt kezdett a német áruk behozatala ellen. Brosurákat ad ki, amelyek részletesen informálja a kereskedőket a Németországon kívüli forrásokról, hol jobb minőségben és olcsóbban juthatnak hozzá a szükséges behozatalt cikkekhez. Ugyancsek kiállványt intézett az összes Lengyelországban élő zsidó kereskedőkhöz és erkölcsi lelkiismeretükhöz apellál szentvédő német zsidó testvéreik érdekében, akiket csak nemzetközi szolidaritás menthet meg szörnyű helyzetükből.

gondoskodni. Egyébként ugy hírlík, hogy a népszövetségi biztos szerepét egy kivélt angol bankárna akarják bízni.

Az utóbbi napokban egyébként a zsidó delegáció és az amerikai delegáció tagjai között tárgyalások folytak abban az irányban, hogy az amerikai delegátusok minden befolyásukat vessék latba a bevándorlási kvóta felemelésére.

Goldmann Bernát
orth. kóser vendéglő
Prága
II. Truhárska 10 II. emelet.
A legnevesebb szlovákiai orth. rabbik hecsherével

HETI GLOSSZÁK

Gazemberek, vagy örültek?

Ha a legjobban meg akarjuk közelíteni a valóságot, akkor nyilván mindkét jelzőt el kell fogadjuk méltatásuk során. Dr Max Nauman zsidó nemzetiszocialista pártjéről van ezuttal szó, amelyről alkalmunk volt már megemlékezni ezeken a hasábocon.

Nem, nem elírás, vagy sejtőhiba, jól tetszett érteni, zsidó nemzetiszocialista, vagy mondhatnánk zsidó horogkeresztos pártot írunk, amelynek „Führer” je dr Max Nauman izraelita vallásu uriember és ősei is ebben a hitben születtek és hallak meg. Ez a párt már akkor kibontotta zászlaját, mikor Hitler még ellenzékben volt és így kétségtelenül érdemei is vannak, amelyek annél értékesebbek, mivel nem akkor szereztek őket, mikor a párt már a hatalom birtóában volt, hanem még abban az időben, mikor megmosolyogták.

Max Nauman most törvényjavaslattal fordult a kormányhoz, amelyben régi és új érdemeire hivatkozik és kéri, hogy elvbarrátat ismerje el a kormány „német-sidknek” és egyenjogúsítsa őket az árjakkal. Kit tekint azonban Nauman ur elvbarrátainak és kinek a számára kéri az egyenjogúsítást?

Élsősorban a zsidó frontharcosok számára, kivéve a kommunistákat, marxistákat, cionistákat és pacifistákat, valamint mindazokat, akik bármilyen más nemzetielten alakulatak tagjai. Másodsorban azon zsidó családok számára, akik már legalább 30 éve a birodalom területén élnek, de ebben a kategóriában ugyancsak elesnek a kommunisták és cionisták.

Az olvasó nyilván sejtli, hogy Nauman urnak vannak még hasonló életvezetési ajánlatai, de megkíméljük attól, hogy ezeket is felsoroljuk. Elég, ha hivatkozunk még arra, hogy a zsidó nemzetiszocialista párt „Führer”-je egy kiállványában teljes szívvel üdvözli a német nemzeti forradalom dicső lefolyását és egész benső meggyőződésével azonosítja magát annak vívmányaival. Tehát a pogromokkat, koncertációk táborokkat, a jogfosztással, a merénylletekkel és a német zsidóság ezernyi üldözésének jogával, különösen, ha az illető kommunista, vagy cionista. A keltő Nauman ur véleménye szerint teljesen azonos és nem sok időt veszteget arra, hogy ezt kimutassa.

Ezekután talán már több okunk van arra, hogy elgondolkozzunk fölülte, gazemberek, vagy örültek-e Max Nauman ur és elvbarrátái?...

V'erásztich lij l'aulom!

A „NÉPÜNK” számára írta: Reich Jakob (Timişoara)

Nehéz idők járnak Léb Ben Jiechock házára.

A hosszú tél elzárta a máramarosi havasokból a közlekedést. És a tavaly összegyűjtött eleség elfogyott. Még nagyobb zavart okozott a családban, hogy búszkeségük a szép, szende és jólvevtt Rézele hozományá a mostoha viszonyok következtében eluszott.

Rézele kiszemelgette lelt Herschelének, kit a rabbi is szereltett vallásos érzülele, istenfélelme és nemes emberszeretete miatt. Herschelének nem volt szabad tudni, hogy Rézele annyira vegyontalan, ezért ietelni kellett adománykéresek után visszaillesztani az anyagi serpenyőkérő állását.

Rézele két bőcher fivére, Dorele és Náhán, kik Rézelet öneláldozóan szerelték, vállalkoztak is arra, hogy az utak járhaltsága beállítával leereszkednek a magas hegyekből, lerándulnak az alföldre és megszerzik Rézelenek a boldogság eléréséhez szükséges

Elismeréssel beegnevezte fiainak

Hitler kóser konyhája

Ez nem vicc, vagy gunyos aposztróflása Hitler politikájának, hanem a fények hü regisztrálása. Hitler, illetve a német kormány, amely betiltotta a német zsidóság számára a rituális vágást, orth. kóser konyhát állított fel, amely a hamburgi rabbinátus felügyelete mellett működik. E mellett azonban a rituális tilalom továbbra is életben maradt.

Ha valaki ezekután azt hiszi, hogy ill valami ellentmondást fedezett fel, az csak naivságot árulja el. A gyilkos pogromok után a cár atyuska is kiállvánnyal fordult az orosz zsidósághoz, amelyben „A szerelett zsidó polgárain” hoz szólt. És Hitlerék kétségtelenül ismerik a történelmet.

Hamturgban tehát rituális schita mellett működik a nemzetiszocialista párt kóser konyhája. Hogy azonban a történelmen még nagyobb legyen a grimasz és még értélesebb fintor torzítsa el ábrázatát, elmondjuk azt is, hogy hol és milyen körülmenyek között működik ez a kóser konyha.

Ismeretes ugyanis, hogy a bojkott következtében a Hamburg-délemerikai hajójárat megszűnt és helyette egy Hamburg-palesztinai járatot indítottak el. Hitlerék ugyanis, amellett, hogy ismerik a történelmet, még jó üzleti érzékkel is bírnak. Mint-hogy beláthatóan véres és vértelen pogromot rendeltek el, gondoskodnak arról is, hogy ennek üzleti hasznát zsebre vigadják. A Palesztinába menekült zsidó kivándorlókat igyekszik enek tehát saját hajójáratukra csalogatni, nehogy a külföldi társaságok kaparítsák meg a jó „konjunkturát”.

Körleveleik tehát ékes szavakkal méltalják a hamburgi hajók rituális kóser ellátását és nagy figyelemmel még arról is gondoskodtak, hogy zshagógát is berendezzenek a hajó kajütjében a zsidó isteniszteletek részére. Ezek után már azon sem fogunk meglepődni, ha Hitlerék pokoli előzékenységükben „Heil Hitler” köszöntés helyett a hamburgi hajójáraton elrendelik a „Selom Hitler” köszöntés bevezetését...

A palesztinai arab sztrájk margójára

Noha mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy az elmúlt héten tervezett és lefolyt arab tiltakozó sztrájk a tömeges palesztinai zsidó bevándorlás ellen, csufos kudarcot vallott, még sem tekinthetjük meg nem történtnek ezt a demonstrációt és nem engedhetjük meg azt a fényűzést sem, hogy eltekintsük ennek tanulságaitól.

Nem lesz érdektelen tehát, ha rindjárt elsőnek a palesztinai Hiszladruh (baloldali munkásszervezet) évt jelentéséből idézzük azokat az adatokat, melyek az évtben

befolyt sztrájkalap hovatordításáról adtak ki. E szerint az összesen befolyt 3200 fontból, csak a jaffai Yazur-művek sztrájkoló munkásait támogatták, akik valamennyien arabok voltak.

A Hiszladruh zshivós arab-politikájának, mint láljuk tehát igen szép gyümölcs termelt. Az arabok tiltakoztak a zsidóbevándorlás ellen. A zsidó munkások pénzén támogatott és megszervezett arab tömegek, hálbálmadták a zsidó munkásokat és ellenük fordultak. Tiltakozó sztrájkot proklamáltak a zsidó bevándorlás ellen, amely eddig számukra csak életnívójuk emelését jelentette. (Ezzel csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy a Hiszladruh vajjon nem támogatta a sztrájkalepjből ezt a „sztrájkot” is?)

Es ne gondolja bárki, hogy a Hiszladruhaok ez a politikája csak passzívan érinti a cionista szervezet többi frakciót. Ne felejtjük el, hogy ugy a cionista executívában, mint a cionista kongresszus sikerült a döntést kezükbe ragadni és a politikát, amit kifejtének, az összes cionista pártokat eleven erővel érinti.

A Hiszladruh szervezetelek tehát hiába hullatnak krokodilkönnycseket afelett, hogy többek között a varsói Mizrachi szervezet is visszalépett a Keren Hajeszod munkától, amely a cionista munka legértékesebb része, mert a Mizrachi szervezet képviselői listában vannak a krokodilkönnycse jelentésével. Ez a csunya állat ugyanis egész életében csak akkor hullat könnyeket, mikor felfalja saját magzatát. Ezek a könnyek bár meghatóak lehetnek és talán némileg bünbánatot is kifejezhetnek, a felfalt gyermek sorsán azonban már nem sokat segíthetnek. Így, ha a Hiszladruh sajátja is, hogy a Mizrachi és a többi cionista szervezetelek elutasítólag viselkednek programjával és munkájával szemben, ez mílsem változott azon, hogy az arabokkal költői bárádsága közben, elvágja a hidat a zsidó építőmunka alatt.

A károlyi „Horogkereszt”

Az elmúlt héten indult meg Nagykarolyban a romániai nemzetiszocialista párt erdélyi hivatalos lapja a „Horogkereszt”, melynek zavgyaságait nem érdemlik, hogy arra sok szót vesztegessünk. Ez új náci organum ugyanis a horogkeresztves jogszokás szerint, nem érvel, és nem bizonyít, hanem ami ennél sokkal könnyebb, megállapításokat tesz. Címaján ott ékeskedik a német címeres sas és a megszufolt kereszt. Egyetlen és legfőbb érdeme a lapnak, hogy gyenge példányszáma mellett, három nyelven jelenik meg és mindössze négy oldalon. Így aztán az elcsusny indulatokba huzrozó mérgező tanokból pontosan két harmadával kevesebb jut minden olvasó számára, mint normális adagolásban.

neki egy fényes nő é v csat, melynek ragyogása lebilláncselt Dorele egész valóját. Arra gondolt milyen szép lenne Rézele — egyszerű ruhában is — ezzel a csattal, pedig ez a csat ill nem is tölti be rendeltetését. Nem sok gondolkodás után zsebre tette a csattot, nem fogják észrevenni a csatt hiányát, különösen pedig nem fognak órá gyanakodni, hiszen őt ill szeretettel fogadták és vendégelik.

Spiegel ur benézett Dorelehez és látta, hogy fel van öltözve. Saját szobájába kéreite, hogy egymás mellett végezzék a sáchrisz reggeli imát. Dorele is elővette társait és tefflinjét és kezdte az áldásokat sorba elmondani, amit Spiegel ur is örömmel hallgatott.

Dorele már fellelte a tefflint karjára és fejére amikor megtorpant. Nem tudott tovább imádkozni. Tudvaleg, hogy a tefflin feltételének elhelyezése ideje alatt, semmit sem szabad mást tenni, időzni, annak egy megszakítás nélküli folyamaltban kell befejeznie. Dorele vonaglik, sápadt lesz, fejt lehajlja, a győtrelem verejtéke kiül homlokára és néz maga elé, nézi Spiegel urat, majd ismét a padozotol nézi — tehetetlenül.

Spiegel ur nem érti a rendkívüli eset magyarázatát, mintegy megijedve hívja be

Duschinsky főrabbi körül tovább folynak a harcok

Az agudisták és chassidok jeruzsálemi marakodása

Jeruzsálem. (Saját tudósítónkól.) Óles plakátok hirdették a napokban azt a hirt, hogy Kook főrabbi gyászbeszédet fog tartani a Measearim Jesiva nagyteremben a nemrégiben elhunyt Choféc Heim z. c. l. emlékére. A gyászülés megtörtént, ahol a grandrabbin kívül, még tíz jeruzsálemi gaon tartott beszédet.

A gyászülésen botrány történt. Rendezői voltak: Blau Léb és Simon Bernstein, akik az agudista frakcióhoz tartoznak. Ők nem helyezték a heszped megírását, mert megelőzte az általuk hirdetett gyászülés. Meg azért is nyugtalanodtak, mert minden céljuk a botrányokozás. Hivatalos minőségben ki volt küldve három zsidó rendőr, akik azonnal bekísérték a rendezárokat és a cellák hűvösében elmelekedtek tovább, meggondolatlan feltűkről.

De más sokkal érdekesebb dolog is történt ezzel kapcsolatban. Duschinsky főrabbi, már előbb megemlékeztem, hogy milyen békeszerző ember. Másnap már az agudisták lapjában azt hirdetik és jelenik be, hogy a két rendezarót kizárják tegjalk sorából. Hihetetlen dolognak tűnt volna ez, még rövid idővel ezelőtt is, hogy Kook grand-rabbi érdekében ilyen szigorú ítélet hozzanak az agudisták, illetőleg a mindenki által szeretett és nagybecsült Duschinsky főrabbi.

Történt közben más is. Duschinsky főrabbi, nem tudni milyen indítóból kijelenti, hogy ő nem az „agudisták” rabbi, amint hogy nem volt az nagyhirű elődje, Sonnenfeld z. c. l. főrabbi sem. Már levélpapírján sem szerepel a „Rav rusé leagudasz jiszroel”, amint azt az Aguda kívánja. Az általuk hirdetett gyászülés plakátjain sem áll már az a kijelentés, hogy az ő főrabbiuk volna.

A másnapra hirdetett Duschinsky heszped mégis elmaradt. A közönség nagy számban gyűlekezett, de a jesiva kapuin szokatlan nyugalom láttaték. Senki sem tud bejutni. A tömeg egyre nő, mind nagyobb nyugtalanság vesz erőt rajta, keresik a kaput, de nem találják. Közben röpcédula jelenik meg, amelyet a közönség körében osztogatnak. Tartalma a kö-

velező: Duschinsky főrabbi nem tartja meg a heszpedet, mert orvosai megtiltották, hogy kimenjen az utcára. Óriási láрма és botrány kerekedik erre. Az agudisták reflektorenak az óriási lakatnak és le akarják lötni. Megjelenik a rendőrség és szétszórásra szólítja fel a tömeget. Agudák egymást teszik felelőssé a történésekért, verekednek és veszekednek. Ez volt a negyfelteletű főrabbi első elgáncsolása. Mert a hátlérben az van, hogy a chassid elemek machinációja az egész. Kiderült az is, hogy a két provokátor, akit kizártak az agudisták és ellenségeit Duschinsky főrabbinak. A lakatot a Teitelbaum főrabbi itteni csalátsai és ellenségeit Duschinsky főrabbinak. A lakatot a Teitelbaum hívei helyezték el az ajtóra. Kimondták a jelszót, hogy bosszul kell állani a lecsukott két „hősért”. Duschinsky főrabbit nagyon bánja az ügy és ezért úgy határozott, hogy a nagy ünnepeken saját lakásán csinál minjenti. Igaz viszont az is, hogy nincsen egy rendes templom, ahova járhat. Ez szegénye azoknak, akik őt idehozzák.

A Teitelbaum párt viszont gyonyolódik azon, hogy a rabbi beveget jelentett. Már azt is rebesgetik ezek, hogy Duschinsky főrabbinak a huszti hitközség csak két évi szabadságot adott és amikor akar, visszamehet. Minden céljuk az, hogy a kiváló caddikot, aki az igaz békének oly szent bajnoka, elkedveltetésük az itteni áldatlan harcok és vonuljon vissza. A semlegesek és jóakarutak is úgy látják, hogy egy ilyen vad hajszába Duschinsky főrabbi nem megy bele és inkább visszavonul. Illelőse, hogy lépést tartson a brutalitásokkal. Az agudisták nem tudják a tüzet lokalizálni. Sokan azt látják, hogy három-négy megbízható dajent kellene idehívjon Duschinsky főrabbi, akikkel karöltve tudna beszélni az őt elgáncsolni akarókkal. A mostaniak semmilyen felületben nem megbízhatók.

A „Népünk” tegutóbi híradása ill nagy fellünetést kellett, amelyben azt írják, hogy a szilgyosomyi főrabbi is ide akar köllözni. Azt mondják, hogyha rajta kívül, még akad 3-4 ilyen nagy caddik, akkor Duschinsky főrabbiaval az ellükön, mégis rendet fognak teremteni.

A Duschinsky főrabbi lakásáról, már megemlékezett a „Népünk”. Egy fedél alatt kell lakjon egy antiszemita misszionárius iskolával, ahol 14-20 zsidó gyereket a keresztény vallásra nevelnek. Ez borzasztó chilul hasém és a galutbéli zsidóknak kellene illakozásukat bejelenteni eme embertelen és zsidólan tettért. Amellett árkon-bokron keresztül lehet odajutni, nincs járható út, úgy hogy öreg hívei nem kereshetik fel őt. Nincsen kijelölve egy templom, ahova állandóan jár, ezért állandóan otthon csinál minjant. Amellett lakása egy futball pályára nyílik, úgy, hogy járó sztovel kell léssa, amint nagy zsiobjan futballoznak szombaton.

Ez mind azok inscenálták, akik ezt a nagy gaont és caddikot el akarják kedvetleníteni, azon rosszindulatu, vallásosságot szinlelő sereg, amelynek nem felszik az a békés szellem, amelyet az megakar honosítani. Sokak szerint direkt így volt kieszelve Duschinsky főrabbi elhelyezése, hogy legyen ok a támadásra. A hiszen a munkási főrabbi hívei már előzetesen írtak ezen ügyben tilkos levelet.

A palesztinai lapok elvi szempontból halgatták el az egész dolgot. Az Aguda pedig nem akarja aláadni tekintélyt és így nekünk kell ezzel a kérdéssel komolyan foglalkozni. Mert nem tűrhő, hogy így nyilván rabbiakapacitásnak, így szegényteljes módon való megálázása.

Nem bíztató ezek után a vallásos zsidóság helyzete, mert végül kellene vetni ennek a sok zűrvárnak és civakodásnak. Meg kellene adni Duschinsky főrabbinak a kellő tiszteletet, mert felületit kiérdemli és előávitolni mindazokat, akik veszekedést akarnak kiprovokálni az itteni vallásos zsidóság körében.

Egy a vigasz: az ország lázasan épül, dacára annak, hogy a vallások között nincsen meg a kellő béke! Bárcsak meg lenne már!

KIADÓ

orvosi rendelőnek vagy irodának alkalmas két komfortos 1-ső emeleti uccal szoba, nagy balkonnal és különbejárattal azonnaira. Színház-ucca (Strada Iosif Vulcan) 4 szám alatt. Érkezni lehet lapunk kiadóhivatalánál.

mozgalomban való részvétele bírt bizonyos megmondásokra. Talán választania kellett a pártfogallem, a horogkeresztes fajelmélet és jegyese között...

Pár nappal ezelőtt Diesenhausem báró jegyesevel együtt kirándult Reval közelébe. Az országot egyik kanyarulatában az autót, melyet a báró maga vezetett egy utmenti fába ütközött, de csak a hátsó része tört össze. A báró aki egyedül áll a kormánykerék mellett, jelentéktelen horzsolási sérülésekkel uszta meg a balesetet, míg a leány holtan szedték ki az autót roncsai alól.

Holttestét a revali törvényszék bonckamrájába szelítolták és felboncolták. A boncolóorvosok a legnagyobb megjeléssel állapították meg, hogy a tragikus végű fiatal leány halálát nem a balesetnél szenvedett sérülések okozták, hanem veronalmérgezés. Azonnal értesítették a rendőrséget, amely már magát az autóbalesetet is gyanusnak találta, most pedig a boncolóorvosok véleménye alapján szinte bizonyossá veszik, hogy a leányt jegyese, Diesenhausem báró mérgezte meg veronállal.

Az autóbalesetet nyilván csak azért rendezte, hogy elterelje a figyelmet a leány halálának igazi okáról és baleset szinlétsével szabaduljon meg tőlének büntetőjogi következményeitől.

A rendőrség nyomós gyenuokok alapján gyilkosság gyanujával tartóztaltt le a fiatal bárót, aki természetesen a leghevesebben tagadja, hogy veronállal, vagy más módon tört volna jegyese életére.

A közvélemény várija a nem mind ményei.

HIREK

A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Tischri 30, okt. 20. **חמשה עשר**
Rosch Chodes első nap.
Szombat: Chesvan 1, okt. 21. **שבת**
Rosch Chodes második nap.

Heti szidra: **שבת**
Heti háftóra: **שבת**

Szombat kezdete:
üzet bezárás 5.15
gyerlyagyújtás 5.20
Isteníszlet kezdete 5.25
Szombat befejezése 6.25

Felhívjuk előfizetőinket, különösen azokat, kiket inkasszánsainknak nem áll módjában felkeresni, hogy hátralekös előfizetéseiket számunkra haladéktalanul be kelljen sziveskedjenek. Külföldi előfizetőink nemzektől postautalóányon küldhették be hátralekosaikat. — Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogassanak bennünket, hogy lapunk továbbra is teljesítse hivatását és hogy akadálytalanul küldhessük a jövőben is címre lapunkat. A „NÉPÜNK” kiadóhivatala.

Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek. A „NÉPÜNK”-nek egyetlen zsidó asztaláról sem szabad hiányoznia.

Cyprus szigetén is megkezdődik a zsidó letelepülés.

Szenzáció hirt hozott a táviró Palesztinából. Nincs kevesebbről szó, minthogy a zsidóság érdeklődése Cyprus szigete felé irányul, mely igen közel van a palesztinai partokhoz. Körülbelül 100 kilométernyire a sziriai tengerparttól. A sziget klímája elsőrangú, lakosainak száma 260.000, jobbra görögök. Területe 9600 négyzetkilométer és buján terem rajta a buza, árpa, szőlő. Óriási méhésele van és a zsidóság letelepülésére kiválóan alkalmas. Jelenleg angol fennhatóság alatt áll és ha nehézséget is okoz a jobbára görög lakosság, remélni lehet, hogy a zsidóság lassu bevándorlása lehetővé teszi, hogy idővel ott, szép zsidó települések végleg megvesse lábát. A földet jelenleg még igen olcsón kaphatók és számos német zsidó menekült igyekszik ott egzisztenciát alapítani. Egy dunam föld (900 négyzetméter) egyelőre fél tonna kerül.

Talán most még korai inn róla, de tervezni munkával, ebből még Erec-Cyprusz lehet s kitünően kvadrálna a zsidó palesztinai tervekkel. Megjegyezzük még, hogy ez a termékeny sziget az ókori zsidó történelemben is szerepet játszott és ill is a zsidóság ősi jogai való visszatérése volna, ha nagyarányu telepítés indulna meg.

Tel-aviv városa 350.000 font kölcsönt vitt fel. Jeruzsálemi tudósítónk jelent: Tel-aviv városa hosszas tárgyalások után megálapodást létesített egy angol bankkal 350.000 font kölcsön felvételére. A kölcsön 25 évi időtartamra szól 5%-os kamal mellett. A város az eddigi tervek szerint a következőképen használja fel ezt a rendkívül jelentékeny nagyságú kölcsönt, amely meghaladja a 200 millió lejt. E szerint 150.000 font kolonizációs célokra, 60.000 font új iskolák felépítésére, 30.000 font vízvezeték csatornák kibővítésére, 20.000 font új óvodák felépítésére, 20.000 font új vásárcsarnok és 40.000 font új vágóhid építésére. — Ez a kölcsön, emint látjuk hosszú évekig biztosítja Tel-aviv további rohamos fejlődését. Egyébként Tel-aviv városa büszke lehet

erre az eredményre, mert jelenleg, hogy nem jününk n esse, nincs Erdélyben egyetlen olyan város sem, amely még megközelítőleg is képes lenne ilyen kölcsönösszeghez jutni.

Az ukrán kisebbség nem azonosítja magát az antiszemita mozgalmakkal. Bukarest. Ara való tekintettel, hogy a bukaresti sajtó felelőssé tette a bukovinai ukránoságot a Czernoviltzan lejátszódtól antiszemita kilengéseikért és ezt állította, hogy összekötetésben állanak a román antiszemita pártokkal, az ukrán nemzeti párt titkársága nyilatkozatot jelentett meg az összes román lapokban, melyben kijelenti, hogy az ukrán nemzeti mozgalom teljesen távol áll az antiszemita intencióktól. Egyidejűleg megcáfolja a titkárság azon állításokat, mintha az ukrán nemzeti párt elnöke, Zaloziecky szenátor, a román antiszemita pártok vezetői vel tanácskozással folytatott volna.

A Mizrahi harca a „vörös” Executive ellen. Ruu Meir Berlin az elmúlt héten impováns gyűlés keretében tartott a bécsi zsidóság nagyszabású referátumot. Kijellette, hogy milyen szempontok indították a töréhi zsidóságot arra, hogy a mai cionista executiveval szemben ellenzékbe vonuljon. A Poale-Cion, amely ezidőszertit többségbe került a cionista vezetőkben, nem respektálja eléggé a vallási előírásokat, mondotta Rav Meir Berlin. A vallásos zsidóságnak fel kell tennie az egész világgor venni a harcot a vallástalan executiveval szemben. Csak ez az egyetlen módja annak — fejezte be referátumát — hogy a mai „vörös” executive megszűnjön és az egész cionista vezetés reorganizálódhasson. Rav Meir Berlin e héten Budapesen tartott előadást és innen csehslavokéi turrára indult. Előadásokat fog tartani Pozsonyban, Máhrisch Osztrauban, Kassán és Munkácsban. Rav Meir Berlin cseh szlovákiai utja is a Mizrahi Világszervezet új állásfoglalásával van kapcsolatban.

Már Erdélyben is kezdődik... Zilahi tudósítónk írja, hogy az elmúlt hétfőn a zsidó ülések elé vasgárdisták állottak és előállottak egy a bejáratokat, hogy a vevők nem tudtak bemenni. A legszomorubb az ügyben, hogy a vasgárda hívei között állami hivatalnokok is voltak. Viszont nem hallottuk azt, hogy bármily megtörtés is lett volna.

Levél érkezett szerkesztőségünkhöz, amelyben egy zsidó anya eső szavakkal kér bennünket, hogy lépünk hasábjain forduljunk felhívással a jöteköny zsidó szivekhez, hogy súlyos fűdőbajban szenvedő férjéhez jutassák el könyöületes adományait, akit a szegény család nem tud még gyógykezeltetni sem. Egy zsidó család léte és egzisztenciája forog kockán. Adományokat szerkesztőségünk készséggel továbbít.

Összetűzőzések chassidok és kommuniszták között Varsóban. Varsóból jelentik: Jomkipur napján Varsó különböző zsinagógái előtt a vallásos zsidóság és az ifju kommuniszták között incidens támadt. Az ifju kommuniszták ugyanis a szabadgondolkodás mellett üntettek a templomok előtt. Az incidensek következtében három sebesült történt. A 18 éves Juhel Gipsz néhány ifju kommunista késsel megsebesítette úgy, hogy kórházba kellett szállítani. Varsó Prága nevű külvárosában levő nagy zsinagógába postagyalombot engedett be néhány ifju-munkás. A galamb lábatra kis vörös zászlókat költötek. A chassidikus zsidó ifjak a város különböző részein üntelést rendeztek azok ellen, akik az ünnepeket megszegik. Ezek az ifjak sorra verték azokat, akik újságot olvastak az utcán, dohányoztak, vagy vendéglőbe mentek.

Munkácsi hírk. vezetőség a demokratikus választójogért. Munkácsról jelentik: A dr. Goltzmann Ede vezetése alatt működő munkácsi ideiglenes hűközségi választójoggyűlés meg akarja szüntetni az általán híközségi viszonyokat s ezért a proporcionális választójog bevezetését kezdi elő. Az ehaz képest megvalószított alapszabályok szerint aktív választójoga lesz minden zsidónak, ki követe, vagy képviselőnti hozzájárul a hűközség fenntartásához, míg passzív, azaz megválasztható joga csak annak lesz, aki a Schulchan Aruch alapján áll. Kétségelen, hogy másképpen, mint a proporcionális választójog bevezetése által sohasem lesz béke Munkácsban.

A Duna tilka. Bécsből jelentik. Az elmúlt héten Ausztria egy kis községében, Efferdingben egy jól öltözött, mintegy 30 éves férfihullát fogtak ki, akit a vizsgálat megállapította szerint halálra kínoztak. Mindkét tenyere keresztül volt hasítva és bőre véreláfutásokkal, valamint apró gennyes lékessékkal volt tele, amelyek cigareta égéstől származnak. A holttesten egy Nürnbergben készült ruha volt. Nyilván zsidó származású, bár ezt már nem lehetett teljes bizonyossággal megállapítani a nagymérvű csonkítások folytán. A szakorvosok véleménye szerint az áldozatot holtan dobták a Dunába és Efferdingig mintegy 30 kilométer utat leit meg.

A „Tóra és cionizmus” második kiadása. A déli birth Hanoar Mizrahi kiadásában a napokban hegyta el a sajtót Majrovis Meir Jehuda lóllából a „Tóra és cionizmus” című brosurá második kibővített kiadása. Az első kiadás mintegy ezredrészét ezelőtt jelent meg és már akkor nagy feltűnést keltett. Jelen kiadás Altmann Bernóth „Tóra és hebratació” című tanulmányával van kibővítve. A füzet ára 8 lejt, megrendelhető a dési Ceire Mizrahnál.

A zágrábi metropolita az ünnepek alkalmával tiszteletét tette a főrabbinál. Zágráb. A roshasonyi ünnepek során a pravoszlav hitközségek metropolitája dr. Doselej, felkereste a zágrábi zsidó főrabbit, dr. Schwartz Gavro, hogy az újév alkalmából a pravoszlav lakosság szerencsekívánalát tolmácsolja a zágrábi zsidóságnak. A metropolitának ez a lépése, amely újra kifejezésre jutatta, a pravoszlav államvállás barátságos és testvéri magatartását a más vallásokkal szemben, igen kedvező hangulatot és elismerést váltott ki a zsidó lakosság köréből.

Új héber nyelvkönyv. A közeli napokban jelenik meg a könyvpiacra „Hamilton” címen egy német-magyar-heber szótár, Samuel Jenő heber nyelvspeciálta szerkesztésében, amelynek rendkívül nívós összeállítása nagy feltűnést fog keltetni. Az új héber szótár és nyelvtan a jeruzsálemi akadémia legújabb írányelvének alapja lesz. Megrendelhető a kiadónál: Cluj, Cal. Victoriai 69. valamint a szerzőnél, Samuel Jenő, Cluj, Sanatoriu Parc.

Számok a szlovák jesivák életéből. A szlovénközi „Machsike Hajeshivoth” szerkesztőségünkhöz beküldött 5693 évi jelentésből közöljük az alábbi érdekes adatokat: A szövetség a léli szersonban 20, a nyári szemeszterben 23 jesivát tart ott fenn, 1213, illetve 1262 tanítvány részvételével. 10 jesiva ezek közül menzát is tart fenn jesivanövendékei számára, míg a szeredi-interrátsói is. Nyolc jesivának van több mint 50 növendéke, ezek között Bratislava (Célen 144, nyáron 140), Dun. Streda I. 51 (58), Dun. Streda II. 252 (148), Galanta 147 (155), Kosice 106 (114), Nitra 236 (240), Sereď 63 (68), Surány 164 (151). A jesivák növendékei a következő országokból csoportosultak: Szlovénzkör: 408 (432), Ruszinszkó 296 (352), Magyarország 197 (190), Románia 62 (50), Ausztria 24 (20), Jugoszlavia 20 (20), Lengyelország 4 (2), Németország 9 (12), Csehország 1 (5), USA (2).

Anémeti udvariasság. Páris. Egy francia újságíró a „Les dennes nouvelles” hasábjain érdekes élményeket beszélt el berlini tartózkodásával kapcsolatban. Többek között leírja, hogy beült egy kurfürstendami kávéháza és rendelt egy csésze kávé. Mielőtt kiszolgálták volna, a tulajdonos előzékenyen felkérte, hogy mutassa fel irásait, hogy megállapíthassák zsidó-e, vagy nem. Az újságíró igazoltni tudta magát, mint keresztény és így megkapta a csésze kávé. A tulajdonos ezután bocsánatot kért a franciától, hogy papírait követelte, de tudomására kell hoznia, hogy igen zsidós kinézése van. A kávéháztulajdonosok pedig az utóbbi napokban egy körrendeletet kaptak a nemzeti szocialista párt vezetőségétől, hogy zsidó fogyasítókat nem szabad kiszolgáltálni. Kétséges esetekben a tulajdonos köteles igazolásra szölitani a vendéget és abban az esetben, ha kiderül, hogy az zsidó származású, udvariass formában fel kell szölitani a látózásra.

RÖVID HIREK

PRÁGA. — A cseh kormány az egyre erősebben előretörő nemzeti szocialista mozgalommal szemben, erélyes lépésre határozta el magát. Az összes jobboldali szervezeket, főleg azokat, akik Hitlerrel igyekeztek kapcsolatot szerezni, magasabb állami erőkkel feloszlatta és vezetőiket letartóztatta. Masaryk kormánya hi maradt államirányító a fennálló tradícióhoz és még diktatúra árán is biztosítja a létalapját képező demokráciát.

NEW-YORK. A bronxi rendőri ügyelőség Reichmann főrabbi intervenciójára mindazon zsidó kereskedőket, kik a szombati napon zárva tartók üzleteiket, felmentette a vasárnapi munkaszüneti törvény kötelező letartása alól. — Dr. Cyrus Adler az American Jewish Committee elnöke, valamint a zsidó teológiai szeminárium rektora, a napokban ünnepelte 70-ik születési évfordulóját. — Az Egyesült Államokban egy új fasiszta párt szervező munkálatai kezdődtek meg, ez úgynevezett „Egységességek” mozgalma. Az új mozgalom Hitler Adolfot tekinteli szellemi vezérének. A szervezet programja kimondottan antiszemita vonalkozású. A mozgalom vezetője William Dudley Pelley amerikai iró. A párt már egy lepot is kiadott „Liberation” címmel.

AKKO. Egy hallgatósági ülésen nagy szakértelemmel rendelkező jogászai zsidó mintegy 6 hónappal ezelőtti Akko közelében egy halasztást létesített, szokatlan kedvező eredményel.

ZÜRICH. Az elmúlt vasárnap volt a Zürichben a városi tanácsválasztások, amelyen az antiszemita „Nemzeti front” is 10 mandátumot kapott. Ez az első eset, hogy a városi parlament 124 mandátumból az antiszemita pártok is sikertől nem mandátumot elérni.

BIALYSTOCK. Erev Rosbasonon napján antiszemita hullám békelt a mielőtt építkező és több revolverlovást adott. Nagy személyi súlyosan megsebesült. A merénylők elmenekültek.

BERLIN. A zsidók nem kaphatnak többé fegyverhasználati, valamint vadászati engedélyt. — A Thüringiai főkormányzó intézkedése, hogy minden nemzetszocialista párttag származásáról pontos kimutatást kell készíteni, amelynek vissza kiki nyulnia a francia frontotól. — A schlesvigi kormány-elnök rendeltetés útján a zsidókat, hogy a vallásoktatásnál az izsák áldozatának történetét töröljék, mert ez ellentézik a német szellemmel. — A több mint száz éves perlebergi zsinagógát a közelmúlt napokban lezárták. A zsinagóga bezárásának oka az volt, hogy a hitközség tagjai az utóbbi hónapok során többnyire meghaltak és elmenekültek és a templom fenntartása többé nem bír lehetőséggel. A kultuszterületeket átadták a berlini hitközségnek. — A német frontarcosok szövetségének elnöke, Horn tábornok kijelentette, hogy a jövőben a frontarcosok szövetségében csak a zsidó születésűek vehetnek részt. — A napokban alakult meg a zsidó német és nagyothallak szövetsége, melynek központi irodája az országos szövetségből, zsidó felekezeti kiált.

AMSZTERDAM. Machsike Hadas néven Amsterdamban egy keleti zsidó-hitközség alakult, Helsen S. főrabbi szellemi irányítása mellett. Az új hitközség egy Talmud-Tóra iskolát nyitott és elhatározta, hogy a közeljövőben egy Beth Jákob valamint egy jesivát is létesít. — A hivatalos statisztikai bizottság legutóbbi jelentése szerint Hollandiában jelenleg 11907 zsidó él, amely az összlakosság 1.41%-át teszi ki. A holland zsidóság 57%-a Amsterdamban él, hol a lakosság 8.68%-t teszik ki. A holland zsidóság között 5184 a szefarid zsidók száma.

VARSÓ. A Rovno közelében lévő Mereritsch községben Ros-Hasonon második napján súlyos szerencsétlenség történt. Egy égi gyertya rázuholt a frigszekrényre és 3 Tóratékeres a lángok martalékának áldozatává esett. A hitközség zsidósága mélyen gyászolja az elpusztult szent Tórákat. — Konstanz-ban szeptember 27-én avatták fel az új lengyel hajóvonalat Palaszina felé, melyet Arciszewski lengyel követ adott át a forgalomnak. Az első út alkalmával a „Polonia” nevű 15.000 tonna hajóval 700 utas ment Palaszina-ba.

WINTENBERG. Negyven német professzor, akik a Heidenheim kesiélyben konferenciát szándékoztak tartani a német gazdasági és szociális állapotokról, leleltározottak és internálótáborba zárták őket. A hivatalos kommunikáció szerint a professzoroknak felforgató törekvések voltak.

FOKVÁROS. Fokváros polgármesterének a bielsztyeki születésű ousa Oradert választották meg, aki a déli rádió részvénység igazgatója. Oradert a második zsidó már Fokváros polgármesteri székében.

LONDON. 65.186 bibliával többlet adtak el a világon 1932-ben, mint 1931-ben. Ez a növekedés azonban az Európán kívüli földrészekre esik, mert magában Európában kevesebb szentírást adott el a bibliaterjesztő társulat 1932-ben, mint 1931-ben. Az egész világon eladott példányok száma (1932-ben) 10.671.470.

A görög kormány nem látja szívesen a zsidó kivándorlást

Szaloniki. Rendkívül érdekes nyilatkozatot tett a közelmúlt napokban Philip Dragomiris miniszter, Macedonia kormányzója, a „Hestia” színház görög napilap képviselője előtt, a görög zsidók palesztinai kivándorlásáról. A miniszter többek között a következőket mondta: „A kormány nem kívánja, hogy a zsidók elhagyják az országot, így tehát a kivándorlást nem látja szívesen, már csak azért sem, mert ez joggal keltheti azt a látszatot, mintha Görögországban a kormány antiszemita politikát folytatna és emiatt kivándorlással igyekeznek a zsidó tömegek segíteni. A kormány az az óheja, hogy a zsidó vallású polgárai az országban maradjanak, saját érdekében épügg, mint az ország érdekében is. Ez az álláspont nem azt jelenti, mintha a kormány nem érezné meleg szimpátiát a cionista mozgalommal szemben. A kormány az új irány nézete nagyon is közbismert és több ízben hangsúlyozta, hogy a legnagyobb szimpátiával adózik annak a mártírhalálnak, melyet a zsidó népnek a „Macedonia” fővárosában a zsidó kivándorlást nagy felhajtással kellett és a zsidó lakosság között meleg elismerést váltott ki.

A görög kormány szimpátiikus nyilatkozata azonban nem fejezheti meg a zsidóságot afelől, hogy a zsidó tömegek Görögországban legfőképpen Szalonikiben a legnagyobb mértékben élnek és egyelőre reményük a palesztinai kivándorlás. Ezzel eltekintve meg kell állapítani, hogy a miniszter által hangoztatott szimpátiát a görög lakosság legnagyobb része — sajnós — nem osztja. Csak egy évvel ezelőt nagy antiszemita kilengések folytak le, melynek inszenzációjában nagy része volt a kormány lapjának is. Sőt a röviddel ezelőt megvártott parlament választások is az antiszemitaizmussal egyetemben zajlottak le. A görögök egyik legismertebb vezetője, Vesziculis is hiszta antiszemita programmal jelöltette magát. Sajnos a szép szavaktól a zsidó tömegek jötte nem emelkedik és egyetlen új maradványuk nyomoruk likvidálására: a palesztinai kivándorlás.

A lengyel kormány elismerte a jeruzsálemi héber egyetemet.

Varsó. — A belügyminiszterium körleveltel intézett az ország összes komiszárútatásához, amelyben közli, hogy a lengyel kormány, a jeruzsálemi egyetemet, mint főkisiskolát elismerte. Ennek folytán tehát mindazon lengyel polgárokat, akik tanulmányokat a héber egyetemen folytatják, éppen úgy, mint más főiskolák látogatása esetén, felment tanulmányi ideje alatt a katonai kötelezettség alól. A belügyminiszter azért intézte ezen körlevelet a politikai hatóságokhoz, mert ebben az évben először rendkívül nagy számú zsidó diák ment Lengyelországból Jeruzsálembe, hogy a héber egyetemen folytassák főiskolai tanulmányaikat.

A frankfurti jesivát Fiuméba helyezik át.

Fiume. — Az elmúlt hetekben a hitközségi tagok teljes részvételével megtörtént a választás a meg az orthodox hitközség új főrahbíját és a választás egyhangulag dr. Breuer József frankfurti főrahbíra esett. Ennek a választásnak azért van különösebb jelentősége, mert össze van kötve egy jesiva létesítésével, amely első ilyen intézete lesz Olaszországnak. A jesiva igen előnyös kedvezményeket fog tanítványai számára biztosítani és lehetővé teszi számukra, hogy a városba a gimnáziumokat, vagy ipariskolákat teljesen ingyenesen látogassák, hogy ezen a módon is felkészülhessenek az életre. A jesiva később egy harszara telepet is fel fog állítani, hogy növendékei számára certifikátot kaphasson. Ez a hír egyébként azt is jelenti, hogy Németországban tartózkodó zsidók, ugyanazt követik tehát, mint a zsidó történet számos esetében 1298-ban a Ros-nak menekülnie kellett Németországból és Spanyolországba tette át jesiváját. A kozáklázadás alkalmából 1648-ban a Sach Orosországból Morvaországig jutott. A babiloniai gaoni iskolák az elnyomás következtében feloszlottak és Spanyolországban támadt új Tóráközpont.

„HEURÉKA” találmányom ismertetője. — Cím: „PATENT 616” (Uj), 1. sz. postafiók. Tipografia Românească, bérlői Oradea, Aleea Romel No. 2. — Telefon 87.

ZSIDÓ HUMOR ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

Kis Irodalomtörténet Schiller majd minden országnak írt egy drámát: Franciaországnak „Az Orleansi szüzet”, Angliának „Mária Stuartot”, Spanyolorzágnak „Don Carlos”, Olaszországnak „Fiascol”, Svájcnak „Wilhelm Tell”, Németországnak „A rablókat”. (Prager Montagsblatt.)

Tartom a bankot

Rabbi Akiba Egerhez egy napon késő este bekopogtatott egy zsidó özvegy és sirva panaszkolta el neki, hogy odahaza gyermekeinek nincsen egy falat kenyere sem, sőt holnap reggel kidobják a lakásból is, ha nem fizeti ki hátralékos házbérért.

Rabbi Akiba azonnal vette kabátját és elindult, ho, y a hitközség gazdajaitól megszerezze az özvegy számára a szükséges összeget. Sajnos azonban egyetlen egyet sem talált odahaza, mert mindannyian a játékklubban időztek. A rabbi tehát a játékklub felé vette az utját. Amidőn belépett a játékszobába, a hitközség tagjai ijedten felugrártak és gyorsan elakarták tüntetni a kártyákat, hogy a rabbi észre ne vegye. Rabbi Akiba azonban felkiáltott: — Megálljatok! Ne dobjátok el a kártyát, tovább játszunk és én tartom a bankot.

És a szegény asszony másnap ki tudta fizetni a házbérért és kenyeret tudott adni gyermekeinek.

Szokások, amelyet nálunk már nem ismernek

A levári zsidók a Mindenható nevének említéséről kezűket homlokukra, szájukra, majd mellükre helyezik, mintegy annak jelképekül, hogy gondolataik, szívük és szavaik Isten szolgálatában állanak.

A florenci spanyol hitközségben olyan imarend uralkodik, hogy ünnepnapokon a mincha ima során fillint légnak.

A velencei szefarid zsinagógában szokos ünnepem a mincha imánál kézzel-kézzel adják a sófart, hogy mindenki fujjon bele egy kicél.

Rómában a fiatal zsidó leányok is felhívják 13 éves születésük évfordulóján a Tórához.

Ugy mégy el, ahogy jöttél...

Ugy mégy el, ahogy jöttél! Jöttél sirva és sirva távozol. Jöttél aggodalom közepette és szorongás közepette távozol. Jöttél és zokogtál és zokognak, mikor távozol. Jöttél és nem tudtad, hogy jössz és távozol és nem tudod, hogy távozol.

Szülői szeretet...

Rabbi Tarfon öreg édesanyjával séfált künn az utcán. Egyszerre leoldódott a matrona lábáról a szandál s a szíjjak elszakadtak. Rabbi Tarfon lehajolt és két kezét leterítette eléje, mint valami szőnyegre, hogy édesanyja lábai ne érjék az utca követét. És így ért háza az öreg édesanyja, fia kezén lépkedve.

De otthon, kipirulva és mégis büszkén, panaszkodott a boldog anyja fia barátainak: Tarfon tulságba megy velem! Tarfon tulságba viszi a fisztelelet! Tarfon Izrael egyik vezére és az ő kezét aita nekem szőnyegül!

De a bölcsök fejüket rázták és így feleltek: — Amit fiad veled tett, matrona, az milliómodrésze sincs annak, amit a Tóra megkövetel tőlünk szüleink iránt.

NÉPÜNK

ORADEA. Szerkesztő: FÖRSTERKESZTŐ. Felelős szerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR LEITNER ZOLTÁN. Belföldön: Egész évre hirközörszerek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei, Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 120-80, P. 25-15, S. 30-20, Dinár 200-150.

Ma neked — holnap nekem!

Nem tudjuk, mindenki észrevette-e és ha észre is vette, vajon fáj-e mindenkinek az, amit mi már hónapok óta figyelünk. Ez az: a német zsidóság helyzetének visszhangja a keletetárhoz államokban. Az a német zsidóság, amely mindenkör jellemelt szavát a román, vagy magyar zsidóság érdekében, amikor annak szükségét látta, ezekből az országoktól kevés támogatásra tárt, a szorongatottság eme nehéz idején. A lengyel kormány, megengedi ugyan, hogy átmenetileg ott lehessenek menekültek, ez a magasabb lengyel politika érdeke. Ezzel kapcsolatban az ottani zsidóság köveszt részét a támogatásban, erejének megfelelően. Azon legyöngyített erejének megfelelően, amelyet a gazdasági összeomlás még meg-hagyott. Viszont a németellenes behatott Lengyelországban százperccentesen keresztülvisszik.

De itt nálunk, vagy a szomszédországokban? Nem látunk egy nagyobb stílusú akciót, sem anyagot, sem erőlkést, amely dokumentálta volna az együltérzésnek azt a maximumát, amelyet ki kellett volna éreznünk e szomorú és sorsfordító napokban. Tagadhatatlan, hogy a kormányok sem nyújtottak erre segítséget. Emlékeztetünk, hogy a magyar parlamentben a hillerizmus első idején már interpelláltak, hogy nem-e jöttek be az országba németországi zsidó menekültek. Nálunk pedig az a helyzet, hogy erőfel nem indult meg a zsidóvándorlás. Először is azért nem, mert mi sokáig voltunk, filozofemita országnak elismervet. Másodszor azért sem, mert ez az ország „letiltettek” nek idátszik zsidókkal. Így hirdetik legelőbb már rógióta a cuzisták. Harmadszor azért sem, mert a megélhetési lehetőségek sem rózsásak. De nem is hivatgatja az itteni zsidóság sem őket. Hát mit is lehetnének — kérdezhetnének nálunk, ha nem tudának pozitíve, hogy az erkölcsi támogatáson kívül, vannak még anyagi lehetőségek. S arra kell rámutatnunk, hogy e téren sem tette meg kötelességét az ország zsidósága.

Igaz, elismerjük, hogy nehéz viszonyok között élünk. De vannak még lehetőségek és talán volna áldozatkészség is. De nincs senki, aki fáradságot venne magának ahhoz, hogy összejöjjön a dolgokat. Pedig kötelességünk volna valamennyiünknek, hogy ezt a feladatot előlegezzük. Mert érezzük és tudnunk kell, hogy csak a zsidó összetartás, meg a szolidaritás az, mely erőt tud adni a németországi zsidóságnak, hogy további élelhalharcát megvíghassa, kerülhetetlen ellenségével.

A romániai zsidóságnak össze kell fogni e kérdésben. Mert nem lüthetjük azt sem, amiről Csernovitzból kapunk hírt. Az ottani hatóságok nem engedik a boykotot, a német áruk ellen. Értjük meg jól Nem engedik, hogy egy külföldi állam ipari cikkeinek behozatala ellen szót emeljenek a zsidók. Indok: a cuzisták nem látják jó szemmel. Viszont szemel hunynak a cuzisták szervezkedésével szemben és hajgják,

hogy egy belső kisebbségnek minden téren való kiszorítását hirdessek. Ez a kétféle mérték az, ami fáj nekünk. És a kormány hálátot, „Semleges”, Fabricius kapitány ur és legényei ugyan masirozhatnak. Nyugodtan hozhatnak hillerista hadosztásokat a nagy-szebeni gyűlésükön. Nekik szabad. Nekik lehet. És mi hál'gassunk? Mi lapulunk meg? A régi gellonemtelitással csak húzdunk össze és mindenki végigtáncolhasson rajtunk? Hát mikor fogunk már össze? A né-

melszégi szerencsétlen zsidóság érdekében és a magunk mindmosianig „rosszulléfgott” ügye érdekében? Mikor leszünk már leltrekkész kombattánusai az egyetemes zsidó ügynek? A zsidó közélet óén állók hallgatnak. Pedig dokumentálni kellene a romániai zsidóság leltrekkészességét, összetartását és együttérzését. Kötelességünk erre figyelmeztetni a romániai zsidóságot. Csak szorunk ne legyen pusztába hulló szó! Ne felejtjük el a „ma neked, holnap nekem” felszót. Ne felejtjük, hanem idejében okoljunk és tanuljunk!

Gombamódra teremnek a fasiszta pártok Romániában.

Kimélyül az antiszemita front, noha a kormány már rég keresztülvitte a numerus-nullust.

Cuza szervezetei hagyományokat folytatnak

Bukarest. — Hogy Románia a politikai lehetőségek és lehetlenségek klasszikus földje, azt mindenki tudja, aki csak egy kevésbé is foglalkozik a geopolitikai viszonyokkal. Amit Amerika a technika területén alkotott, azt Románia politikai viszonylatokban teremtette meg. A politikai pártoknak többek között semmi szükségük sincs arra, hogy politikájuk összhangban legyen gyakorlatukkal. Az ellentmondások legdurvább skáláit is megengedik maguknak, amit Cuzákék Hitler-barátsága bizonyít legszélesebben.

Amig azonban más országok megelégedtek annyival, hogy mindössze egy fasiszta pártot alakítsanak, ami egymaga is súlyos teherterhelésként számított bármely állam politikájára is. A barnaítgek melett ma már nemcsak felkelés, de zúldet, fehérlet, lékel, sőt még elűstben ragyogót is lehet találni. Mindez pedig a fasiszmus megváltó szellemében jött a világra.

E növekvő fasiszta terjeszkedés mellett azonban nem szabad napirendre lérti a közel vesztély egyre nyomásosabb szimpomái mellett. Mert Romániában ez az új jobboldali invázió olyan hatalmas méreteket öltött, hogy Cuzákék már nyitott a hatalom átveteléről beszélnek, sőt nemcsak a kormány legbensőbb berkeiben, de nemzeti-paraszti körökben is szimpátiával nézik a romániai zsidóságra.

antiszemita mozgalom terjeszkedés felé. És noha a „Dimineața” egyik legutóbbi számában élesen kikel a most folyamatosan lévő cuzista „hagyományok” miatt és szeméretve a kormánynak, hogy hogyan bír meg az állam hadseregén kívül, még más hadseregeket is, a cuzisták azért zavartalanul folytatják hadműveleteiket, melyeknek egy napon igen szomorú következményei lesznek.

De nem szabad elfelejtetnünk azt sem, hogy Romániában merőben más a helyzet, mint a nyugati államokban. Mert Hitlernek még módjában állott a zsidóságot megosztani jogaitól és külni a zsidó alkalmazottakat, hivatalnokokat, orvosokat, ügyészeket, bírákat az állami gépezetből, de Romániában mindez Hitlerizmus nélkül is keresztül van. A romániai zsidóság nagyon is meg volna elégedve, ha az általi alkalmazások területén legalább numerus-klauszuszt alkalmaznának. Sajnos azonban ez hiu ábránd, mert az egész vonalon keresztül van víve a numerus-nullus politikája. Hogy egész közel példát említsünk, itt van Nagyvárad, amelynek zsidósága a lakosság 30%át teszi ki. Méltányos volna tehát, ha az állami alkalmazásoknál respektálnák ezt az arányszámot. Valójában azonban hi-tul akarjuk becsülni, alig fél százalék sincs a közintézetekben a zsidóság száma. Ugyanez a helyzet azonban Kolozsváron, Temesváron és a többi erdélyi városokban is, nem szóva a bukovinai, regáli és beszarábiai nagy zsidó centrumokról.

De, hogy visszatérjünk a növekvő antiszemilizmus vesztélyére, meg kell állapítani azt is, hogy pillanatnyilag még a legnagyobb anarchia uralkodik az új fasiszta elakulatok között. Ez nem szabad azonban senkit sem félrevezessen. Mert az erőknek ez a megosztása egy történelmi pillanatban összekovácsolódhat és megsemmisítő cspást mérhet a romániai zsidóságra.

